

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:144

av Ewa Thalén Finné (M)

Individualiserade dödsfallsutredningar hos Socialstyrelsen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa individualiserade dödsfallsutredningar hos Socialstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Relationsrelaterat våld är ett stort samhällsproblem och en av vår tids största folkhälsofrågor som angår oss alla. Under 2015 anmäldes omkring 17 000 misshandelsbrott i Sverige där gärningspersonen var i nära relation med offret. Sett över en livstid så uppger drygt 25 procent av kvinnorna att de någon gång utsatts för brott i nära relation. Motsvarande siffra för männen är knappt 17 procent. Dessutom dör i genomsnitt ett tiotal personer, främst kvinnor, av dödligt våld i Sverige varje år.

För att förhindra och motverka våld i nära relationer är det viktigt att arbeta förebyggande och att alla delar av samhället deltar aktivt i det arbetet. Varje misshandel och dödsfall som inträffar är en katastrof och ett stort misslyckande från samhällets sida som inte har lyckats upptäcka, ingripa och stoppa våldet i tid. Att förhindra brott och att skydda varje brottsoffer ska därför ha högsta prioritet hos våra myndigheter.

När det redan har gått så långt att en person har avlidit till följd av våld i en nära relation görs idag så kallade dödsfallsutredningar hos Socialstyrelsen. Dödsfallsutredningarna genomförs då ett barn eller en vuxen dött på grund av ett brott av en närstående. Lagen om att dessa dödsfall måste utredas trädde i kraft 2008 och omfattade först bara barn men från 2012 utvidgades utredningsverksamheten till att omfatta även kvinnor och män som har avlidit med anledning av brott av närstående.

Tanken med utredningarna är att brister i hur myndigheter och kommuner agerat innan dödsfallen ska uppmärksammas och att ge förslag till åtgärder för att brott på så sätt ska förebyggas, samt att skapa förutsättningar för en långsiktig kunskapsuppgagnad. Socialstyrelsen samarbetar tätt med bl.a. polis och åklagare i

dessa utredningar som även har underrättelseskyldighet, vilket innebär att de ska underrätta Socialstyrelsen om vissa dödsfall efter att rättsprocessen är avslutad. Även andra myndigheter och yrkesverksamma är enligt lag skyldiga att samarbeta och lämna de uppgifter som behövs för en utredning. Fokus för utredningarna är hur de myndigheter som varit i kontakt med den avlidna personen har hanterat dessa ärenden och i barnärendena även vad myndigheter som varit i kontakt med gärningsmannen har gjort. Avsikten med utredningarna är att få en övergripande och samlad bild av vad ansvariga myndigheter har gjort och av vad som hade kunnat göras, men som inte gjordes. Socialstyrelsen ska därefter redovisa sina slutsatser av utredningsverksamheten i en rapport till regeringen vartannat år.

Socialstyrelsens dödsfallsutredningar är på många sätt ett bra verktyg för att fånga upp brister och förbättra rutiner för att kunna förebygga våld i nära relationer. Dödsfallsutredningarna saknar dock tillräckligt djup, är allt för generella och översiktliga och resultatet återkopplas inte i tillräckligt hög grad idag.

För att tydligare ta varje enskilt dödsfall på allvar bör man istället individualisera dödsfallsutredningarna hos Socialstyrelsen. Genom att varje utredning mynnar ut i en egen rapport med konkreta förslag och åtgärder i just det aktuella fallet kan man på så sätt vässa utredningarna ytterligare. På så sätt lägger man också grunden för en tydligare och bättre återkoppling till alla berörda myndigheter och inte minst offrets anhöriga om vad det var som brast och vad man kunde ha gjort annorlunda i just det enskilda fallet. Med individualiserade dödsfallsutredningar blir arbetet mer effektivt samtidigt som vi skapar bättre förutsättningar för att förhindra ytterligare fall av dödligt relationsvåld.

Ewa Thalén Finné (M)